

O naših zgodovinsko-umetniških spominkih.

Spisal konservator cesarski svetnik Ivan Franke.

(Dalje in konec.)

Ihanski sv. Nikolaj.

Eara Ihan ima dve starinski podružnici. Starejša, nastala okoli l. 1500., z imenom Goropeč ali sv. Nikolaja, stoji samotno 20 minut nad vasjo Brdo in 100 m nad ravnino, po kateri hiti Kamniška Bistrica do Save. Cerkev stoji ob lahki turistiški poti Sv. Helena-Vinje-Goropeč-Domžale in izpred nje se nudi zanimiv razgled čez ljubljansko in menigiško polje na okrožje zahodnega gorovja.

Znamenitost te cerkve je kor (presbiterij), majhen sicer — 6 m dolg in 6,5 m širok —, enostavnega gotskega sloga, pa čezinčez okrašen s freskami iz gotske dobe, deloma iz naše starejše, ko še prav nič niso vplivale na srednjeveško naziranje nove, renesančne misli in se izraža pristna gotska naivnost v vsem zunanjem pojavu in notranji ali duševni vsebini slik. Soditi po oblikovanju, spadajo te slike najpozneje v prva leta XVI. stoletja, ako niso stenske še iz XV. stoletja. Natančneje določati bi bilo in ostane neumestno ugibanje, dokler ne najdemo verodostojnih arhivskih dokazov in dokler ne bo zbrano do malega vse umetniško gradivo naše gotike in dostopno natančnemu primerjanju.

IZ CERKVE SV. NIKOLAJA PRI IHANU: KONZOLA

Ladja ima plosek strop in na severni strani kapelo prizidano. Ker je cerkvena občina goropeška prav majhna, ni mogoče spoznati, iz kakšnega vzroka so ladjo povečali s kapelo.

Zadnji potres je do škode prerukal kor cerkvice. Ko so potem prenovili strešje in krov, jim je prišla misel, da bi kdaj pozneje, ko se bo nabralo kaj denarja, podrli ploski strop in osvobodili ladjo ter so tej

IZ CERKVE SV. NIKOLAJA PRI IHANU: KONZOLA

nameri prilično napravili strešje, namreč tako, da ne vežejo grede podolžnih strani strešja tik nad stropom kot osnovnice trikotja, ampak je vezano strešje šele sredi svoje višine in zgrajeno, kakor se mi je reklo „po novem“. Te vrste zgradba pa napravlja velik stranski pritisk na noseče zidovje, zlasti kadar je obtežena s snegom. Cerkev stoji na prostoru, odprtem vsem vetrovom, in tudi v toliki višini nad ravnino, da vihar silneje suje kakor v nižini, les vsebuje tudi nekaj prožnosti (elasticitete), da se ob hudem vetru strešje nekoliko ziblje. Spoke v koru, največ one na svodu, so se vidno razširile, tako da so vsled izvida c. kr. državnega tehnika koncem l. 1908. cerkvico začasno zaprli.

Ko je bilo letos strešje popravljeno, da je dobilo mesto navadnih lesenih gred železne vezi, se je zev med južno steno in svodom v koru takoj nekoliko skrčila, jasen dokaz za prejšnji stranski pritisk strešja.

Željo po svodani ladji — tam, kjer imajo plosek strop — sem čul večkrat, skoraj redno; brez tehnika izvedenca je pa tako podjetje nevarno in postane lahko tudi pogubno. Spominjam se slučajev pri profanih stavbah, ko je izbuchilo svodanje še med delom steno, ki naj bi ga nosila, ali se je pa „kupa“ vsedla na tla, ker niso znali vpoštevati usod-